

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bevolkingsonderzoek voor transgender mensen **na transitie**

Bevolkingsonderzoek naar kanker

Een bevolkingsonderzoek is een gratis medisch onderzoek om (voorstadia van) kanker vroeg op te sporen, nog voordat klachten ontstaan. De Nederlandse overheid biedt drie bevolkingsonderzoeken naar kanker aan. Het gaat om de bevolkingsonderzoeken baarmoederhalskanker, borstkanker en darmkanker.

Waarom deze folder?

In deze folder vindt u informatie over deelname aan de bevolkingsonderzoeken na een behandeling in het kader van genderincongruentie.

Bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker

Alle als vrouw geregistreerde personen van 30 tot en met 60 jaar krijgen elke 5 jaar een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Dankzij het bevolkingsonderzoek kunnen voorstadia van baarmoederhalskanker vroeg worden ontdekt. Een voorstadium van baarmoederhalskanker is meestal goed te behandelen. Door te behandelen kan baarmoederhalskanker voorkomen worden.

Wanneer ontvangt u een uitnodiging?

Bent u geregistreerd als vrouw bij de gemeente?

Als u tussen de 30 en 60 jaar bent en u staat als vrouw geregistreerd bij de gemeente, dan ontvangt u elke 5 jaar automatisch een uitnodiging voor het gratis bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Heeft u geen baarmoeder (meer)? Dan kunt u zich na ontvangst van uw eerste uitnodiging afmelden bij de screeningsorganisatie in uw regio. Informatie over afmelden vindt u in de uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek of op de website van de screeningsorganisatie: www.bevolkingsonderzoek-nederland.nl. Twijfelt u of dit bevolkingsonderzoek voor u van belang is, neemt u dan contact op met uw (huis)arts.

Bent u geregistreerd als man bij de gemeente?

Staat u bij de gemeente geregistreerd als man, dan krijgt u niet automatisch een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker. Heeft u wel een baarmoeder en bent u tussen de 30 en 60 jaar? Dan adviseren wij u om u elke 5 jaar te melden bij uw (huis)arts voor het maken van een uitstrijkje.

Hoe meedoen?

Voor het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker, maakt u zelf een afspraak voor een uitstrijkje bij de huisartsenpraktijk. We testen met het uitstrijkje of u HPV (humaan papillomavirus) heeft. Dit virus kan baarmoederhalskanker veroorzaken. Bijna altijd ruimt het lichaam HPV zelf op. Maar soms lukt dat niet. Dan kunnen afwijkende cellen ontstaan. Na een lange tijd kan uit deze cellen baarmoederhalskanker ontstaan. Zit er HPV in het uitstrijkje? Dan kijken we meteen of er afwijkende cellen zijn. Als er afwijkende cellen worden gevonden, is vervolgonderzoek bij de gynaecoloog nodig.

Wellicht ziet u als man erg op tegen het laten afnemen van het uitstrijkje. Dan kan het prettig zijn om het te laten doen door een arts die ervaring heeft met transgender mensen. Dat kan uw eigen huisarts zijn, maar ook de gynaecoloog van een ziekenhuis gespecialiseerd in transgenderzorg. Wilt u het uitstrijkje laten maken door de gynaecoloog? Neemt u dan contact op met uw genderteam.

Kijk voor meer informatie en de voordelen en nadelen van het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker op www.bevolkingsonderzoekbaarmoederhalskanker.nl.

Kosten

De screeningsorganisatie vergoedt de kosten van het uitstrijkje, als de zorgverzekering deze niet of deels vergoedt. U kunt de rekening declareren bij de screeningsorganisatie. Betaalt de zorgverzekering het onderzoek voor u? Dan kunt u het eventueel door u betaalde eigen risico bij de screeningsorganisatie declareren. De contactinformatie vindt u op www.bevolkingsonderzoeknederland.nl in het menu 'Over ons'. U kunt de aanvraag voor vergoeding eventueel per e-mail doen, u kunt ook iemand anders namens u de aanvraag laten doen.

Het eventuele vervolgonderzoek bij de gynaecoloog is geen bevolkingsonderzoek meer. De kosten hiervan vallen onder de zorgverzekering. Het kan zijn dat u (een deel van) de kosten van het vervolgonderzoek zelf moet betalen, afhankelijk van het eigen risico.

Bevolkingsonderzoek borstkanker

Alle als vrouw geregistreerde personen van 50 tot en met 75 jaar krijgen iedere 2 jaar een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek borstkanker. Door mammografie (röntgenfoto's van de borsten) kan borstkanker in een vroeg stadium worden ontdekt.

Wanneer ontvang u een uitnodiging?

Bent u geregistreerd als vrouw bij de gemeente?

Als u tussen de 50 en 75 jaar bent en u staat als vrouw geregistreerd bij de gemeente, dan ontvangt u elke 2 jaar automatisch een uitnodiging voor het gratis bevolkingsonderzoek borstkanker. Wij adviseren iedereen met borstweefsel deel te nemen aan dit bevolkingsonderzoek.

Heeft u een borstverwijderende operatie ondergaan of wilt u niet (meer) deelnemen? Dan kunt u zich afmelden bij de screeningsorganisatie in uw regio. Informatie over afmelden vindt u in de uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek of op de website van de screeningsorganisatie: www.bevolkingsonderzoeknederland.nl.

Bent u geregistreerd als man bij de gemeente?

Staat u bij de gemeente geregistreerd als man, dan krijgt u niet automatisch een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek. Heeft u geen borstverwijderende operatie ondergaan en bent u tussen de 50 en 75 jaar? Dan adviseren wij u om u elke 2 jaar te melden bij uw (huis)arts voor verwijzing naar het ziekenhuis voor een mammografie.

Hoe meedoen?

Het onderzoek vindt standaard plaats in een (mobiel) onderzoekscentrum bij u in de buurt. In geval van verwijzing door de (huis)arts, vindt het onderzoek plaats in het ziekenhuis. Een medewerker maakt twee röntgenfoto's van elke borst. Twee radiologen beoordelen de foto's. Zij kijken of er afwijkingen te zien zijn in de borst(en). Als er een afwijking wordt gezien of als de röntgenfoto's niet voldoende informatie geven, is verder onderzoek nodig.

Wellicht ziet u als man erg op tegen het laten maken van borstfoto's. Dan kan het prettig zijn om het te laten doen door iemand die ervaring heeft met transgender mensen. Dat kan een medewerker zijn van een ziekenhuis gespecialiseerd in transgenderzorg.

Kijk voor meer informatie en de voordelen en nadelen van het bevolkingsonderzoek borstkanker op www.bevolkingsonderzoekborstkanker.nl.

Kosten

De screeningsorganisatie vergoedt de kosten van de mammografie, als de zorgverzekering deze niet of deels vergoedt. U kunt de rekening declareren bij de screeningsorganisatie. Betaalt de zorgverzekering het onderzoek voor u? Dan kunt u het eventueel door u betaalde eigen risico bij de screeningsorganisatie declareren. De contactinformatie vindt u op www.bevolkingsonderzoeknederland.nl in het menu 'Over ons'. U kunt de aanvraag voor vergoeding eventueel per e-mail doen, u kunt ook iemand anders namens u de aanvraag laten doen.

Het eventuele vervolgonderzoek in het ziekenhuis is geen bevolkingsonderzoek meer. De kosten hiervan vallen onder uw zorgverzekering. Het kan zijn dat u (een deel van) de kosten van het vervolgonderzoek zelf moet betalen, afhankelijk van het eigen risico.

Bevolkingsonderzoek darmkanker

Alle mensen van 55 tot en met 75 jaar krijgen elke 2 jaar een uitnodiging voor het bevolkingsonderzoek darmkanker. Het bevolkingsonderzoek kan darmkanker voorkomen of vroeg ontdekken en behandelen. Als darmkanker vroeg wordt ontdekt, is de kans op genezing groter en de behandeling meestal minder zwaar.

Wanneer ontvangt u een uitnodiging?

Als u tussen de 55 en 75 jaar bent, ontvangt u elke 2 jaar automatisch een uitnodiging voor het gratis bevolkingsonderzoek darmkanker. Het maakt hiervoor niet uit of u bent geregistreerd als man of vrouw.

Hoe meedoen?

Met het bevolkingsonderzoek darmkanker wordt er onderzocht of er bloed in uw ontlasting (poep) zit. Bloed in uw ontlasting kan te maken hebben met darmkanker, maar er kunnen ook andere oorzaken zijn.

U gebruikt thuis een ontlastingstest, die u opstuurt naar een laboratorium. Bloed in uw ontlasting is niet altijd met het blote oog te zien. Daarom wordt een klein beetje van uw ontlasting onderzocht in een laboratorium. Als er bloed in de ontlasting gevonden wordt, is een kijkonderzoek van de darm nodig om de oorzaak van het bloed te vinden.

Kijk voor meer informatie en de voordelen en nadelen van het bevolkingsonderzoek darmkanker op www.bevolkingsonderzoekdarmkanker.nl.

Kosten

Het bevolkingsonderzoek darmkanker is gratis. Het eventuele vervolgonderzoek is geen bevolkingsonderzoek meer. De kosten hiervan vallen onder uw zorgverzekering. Het kan zijn dat u (een deel van) de kosten van het vervolgonderzoek zelf moet betalen, afhankelijk van het eigen risico.

Meer informatie en vragen

Praktische informatie over de bevolkingsonderzoeken vindt u op de website www.bevolkingsonderzoeknederland.nl.

Heeft u na het lezen van deze folder vragen over het bevolkingsonderzoek of wilt u advies over uw specifieke situatie? Neem dan contact op met uw huisarts of behandelend arts van uw genderteam.

Dit is een uitgave van:

**Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu**

Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

maart 2021

De zorg voor morgen begint vandaag